

Suomen vesialan kansainvälisen strategian toimintasuunnitelma 2023

1. Johdanto

Suomen vesialan kansainvälinen strategia (2018 – 2030) on viiden ministeriön (UM, MMM, YM, TEM ja STM) yhteinen, ohjaava strategia, jota myös sidosryhmät voivat hyödyntää toiminnassaan. Strategia rakentuu kolmelle painopisteelle (I Kestävä kehitys ja vesi, II Ihminen ja vesi, ja III Rauha ja vesi) sekä niitä läpileikkaaville tavoitteille.

Strategian toimeenpanoa ohjaa toimintasuunnitelma, joka päivitetään vuosittain poikkihallinnollisen kansainvälisen vesivirkatyöryhmän johdolla. Toimintasuunnitelmassa strategian täytäntöönpanoa kuvataan vallitsevien olosuhteiden valossa sekä määritellään uusia konkreettisia vaikuttamiseen ja rahoitukseen liittyviä prioriteettitoimenpiteitä alkavalle vuodelle; kaikkea ei tehdä kaikkina vuosina. Suomen vesialan kansainvälistä strategiaa toimeenpanevat allekirjoittajaministeriöt ja sidosryhmät yhteistyössä. Toimeenpanoa koordinoi ja johtaa ministeriöiden yhteinen kansainvälisten vesiasioiden erityisedustaja ulkoministeriön poliittisella osastolla, yhteistyössä ministeriöiden kanssa. Toimintasuunnitelmassa kuvataan erityisesti julkishallinnon tekemää työtä strategian edistämiseksi. Toimeenpanoa seuraa kansainvälinen vesivirkatyöryhmä.

Toimintasuunnitelmassa esitetään lyhyesti vaikuttamisen ja rahoituksen päätoimenpiteet edelliseltä vuodelta 2022 ja tuodaan näkyväksi rahoituksen kanavoituminen eri strategiopilareille sekä ilmaistaan mahdolliset rahoitus- tai vaikuttamisvajeet. Toimintasuunnitelman toisessa kappaleessa edellinen kausi arvioidaan lyhyesti. Edellisen vuoden johtopäätöksiin perustuen kolmannessa kappaleessa esitetään vaikuttamisen ja rahoituksen prioriteetit seuraavan vuoden 2023 toimenpiteiksi.

Koronapandemia vaikutti merkittävästi myös vesialan suunnitelmien toimeenpanoon vuosina 2020 – 2021 sekä epävarmuustekijänä alkuvuonna 2022. Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan on vaikeuttanut yhteistyötä kansainvälisillä areenoilla. Pandemia ja Venäjän hyökkäyssota ovat vaikuttaneet välillisesti myös vesiasioihin: esimerkiksi vesi-, sanitaatio- ja hygieniakysymykset ovat korostuneet pandemiavasteessa, ja Venäjän hyökkäyssota näkyy osin kehitysrahoituksen painottumisen muutoksissa.

2. Toimenpiteet vuonna 2022

Julkisten toimijoiden toiminnasta ja Suomen vesialaan liittyvistä kannoista ja kansainvälisestä osallistumisesta vaihdetaan aktiivisesti tietoja kansainvälisessä vesivirkatyöryhmässä, joka kokoontui vuoden 2022 aikana kolme kertaa. Lisäksi poikkihallinnollista koordinaatiota on lisätty merkittävästi YK:n vesikonferenssin 2023 valmistelukokousten myötä.

Vaikuttaminen

Vuonna 2022 vesialan keskeisiä ministeriöiden vaikuttamistoimenpiteitä olivat:

- Osallistuminen YK:n korkean tason vesikokouksiin sekä muihin tärkeisiin vesikokouksiin ja niiden valmisteluun. Ministeriöt osallistuivat poikkeuksellisen suureen määrään kansainvälisiä

vesikokouksia¹ osana YK-vesikonferenssin valmistelua. Suomi on osallistunut suurimpaan osaan tilaisuuksista koordinoiden osallistumista ministeriöiden välillä.

- Vaikuttaminen vesitematiikkaan, erityisesti SDG 6 (Puhdas vesi ja sanitaatio) liittyviin YK:n päätöslauselmiin;
- Vesialan kansainvälisen rahoituksen kasvattaminen, vesialan kasvu ja kansainvälistyminen – ohjelman käynnistyminen, ensimmäisen vesialan PIF (Public Sector Investment) -hankkeen siirtyminen sopimusvaiheeseen ja kahdenvälisen vesihankkeen valmistelun käynnistyminen Nepalissa;
- Vesialan kehitysrahoituksen vakiinnuttaminen nykytasolleen;
- Vesialan kansainvälistymisen ja viennin edistäminen (mm. ministeri Kurvisen Team Finland -vienninedistämismatka Vietnamiin);
- Suomen vesifoorumi ry:n (Finnish Water Forum, FWF) työn tukeminen ja jäsenistön aktivointi kansainvälisen vesistrategian toteuttamiseen;
- Suomen vesifoorumin, vesialan yritysten ja ministeriöiden osallistuminen IWA World Water -kongressiin Kööpenhaminassa ja Dubai Expoon 2022;
- Aktiivinen toiminta YK-kontekstissa toimivassa vesiyöstäväryhmässä, ohjausryhmän pysyvä jäsenyys;
- UN-Waterin SDG 6 Acceleration Framework –aloitteen edistäminen, ml. osallistumalla UN-Waterin kokouksiin ja tapahtumiin;
- Vesikysymysten vahvemman huomioimisen edistäminen osana ilmastotyötä, mm. professori Hannele Pokan työn tukeminen WMO:n koordinoimassa kansainvälisessä Vesi- ja ilmastojohtajien ryhmässä, sekä osallistuminen COP27-ilmastokokoukseen ja sen oheistapahtumien järjestämiseen (mm. rajavesistöyhteistyön roolista ilmastoturvallisuudessa ja ilmastorahoituksen vaikuttavuuden lisääjänä);
- Vesivastuullisuuden edistäminen mm. VNTEAS-hankkeen ”Suomi ja suomalaisyritykset maailman vesivastuullisimmiksi vuoteen 2030 mennessä” tuloksia hyödyntäen; COP26 Glasgow Declaration on Fair Water Footprints –julistuksen toimeenpanosuunnitelman luominen ja toimeenpano. Glasgow’n julistusta ja Suomen vesivastuullisuustyötä myös mainostettiin Bled’in vesifestivaalilla Itävallan ja Slovenian kanssa järjestetyssä yhteistilaisuudessa.
- Toimiminen aktiivisesti veden roolin kasvattamiseksi kansainvälisten luonnon monimuotoisuuden sopimusten puitteissa (esim. YK:n biodiversiteettisopimus ja Ramsar-sopimus);
- Suomen ihmisoikeusneuvostokauden tukeminen (erityisesti puhdas juomavesi ja sanitaatio ihmisoikeuksina -pätöslauselman laatiminen);
- Vesidiplomatiaverkoston toiminnan vakiinnuttaminen ja kapasiteetin vahvistaminen;
- Vesidiplomatian toimeenpano ja suunnittelu valituilla maantieteellisillä kohdealueilla;
- Vesidiplomatiayhteistyön tiivistäminen strategisten kumppaneiden kanssa;
- Tuki UNECE:n rajavesisopimuksen vesivaroja ja terveyttä koskevan pöytäkirjan sihteeristölle, osallistuminen päätöksentekoon pöytäkirjan johtokuntaelimen jäsenenä, vesivaroja ja terveyttä koskevan pöytäkirjan päivitettyjen kansallisten tavoitteiden toimeenpanon edistäminen sekä tiekartan viimeistely ja toimeenpano;
- UNECE:n rajavesisopimuksen 30-vuotisjuhlatapahtuman yhteisjärjestäminen Viron kanssa Tallinnassa ja osallistuminen tilaisuuteen kansliapäällikkötasolla sekä laajalla delegaatiolla;
- UNECE:n rajavesisopimuksen sihteeristön monimuotoinen tukeminen ja työohjelman aktiivinen eteenpäin vieminen työalueiden johtomaaroleissa, ml. osallistuminen Namibian työpajaan, sekä alueellisen vesienjakotyöpajan rahoittaminen ja järjestäminen Keski-Aasiassa;

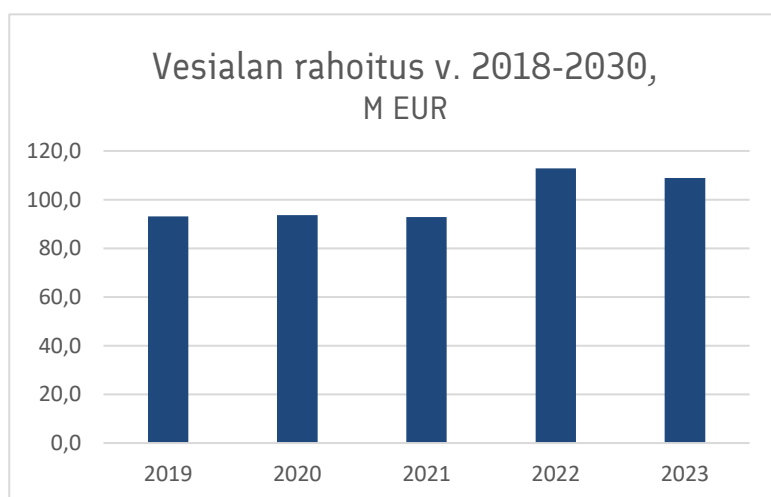
¹ World Water Forum in Senegal (03/2022), World Water Day Event (03/2022), UNECE Preparation Meeting for Water Conference (04/2022), WWF Feedback Event in New York (04/2022), Dushanbe Water Conference (06/2022), Geneva Water Dialogue (06/2022), UN Oceans Conference (06/2022), UNECE Water Conference 30 Years (07/2022), Stockholm World Water Week (08/2022), Preparatory Meeting for UN Water Conference (10/2022), COP27 (11/2022), and UNECE Water and Health Protocol Meeting of the Parties (11/2022), UN-Waterin kokous ja Groundwater Summit (12/2022)

- Osallistuminen Tukholman vesiviikoille ja sivutapahtumien järjestäminen (*Women in Water Diplomacy Global Network meeting, Value of Water at Times of Armed Conflicts ja The Value of Transboundary Cooperation for Addressing global changes jointly*);
- Rahoitus kansainvälisten toimittajien kouluttamiselle vesiteemasta ennen Maailman vesifoorumia ja kokemuksen jakaminen mm. luontopohjaisista ratkaisuista, nexus-lähestymistavasta ja vesidiplomatiasta useissa foorumin sivutapahtumissa;
- Ministeriöiden (UM, MMM, YM ja STM) yhteisen kansainvälisten vesiasioiden erityisedustajan nimittäminen ulkoministeriön poliittisen osaston rauhanvälityskeskukseen.

Rahoitus

Tiedossa oleva Suomen vesialan kansainvälistä strategiaa toteuttava ministeriöiden rahoitus pilareittain vuosina 2018–2030 (MEUR):

Kestävä kehitys ja vesi:	Ihminen ja vesi:	Rauha ja vesi:
41,2	63,0	4,7

1: Suomalaisen vesialan rahoituksen kehitys vuosina 2019 - 2023

Vesialan kansainvälinen rahoitus on toteutunut ennakoidulla tavalla, ja ministeriöiden rahoitus vesialalle on kohtuullisella tasolla. Merkittävänä osuutena rahoituksen kokonaislukuihin sisältyy EU:n delegoitu rahoitus Suomen vesivarainhoitohankkeelle Nepalissa. Koronakriisiin liittyvän elvytyksen kautta rahoitus on kasvussa.

Ministeriöt jatkoivat tukeaan FWF:lle, jonka ensimmäinen kolmivuotinen ohjelmakausi päättyi ja evaluoitiin vuonna 2022. Uusi kolmivuotinen ohjelma käynnistyy 2023.

Suomen maaohjelman kehitysyhteistyö Nepalissa kohdistuu vuosina 2021–2024 pääasiassa vesihuollon, sanitaation ja ilmastokestävyyden parantamiseen sekä opetusalan tukemiseen ja sukupuolten välisen tasa-arvon ja sosiaalisen osallisuuden parantamiseen. Nepalin maaohjelmassa hankkeet vesihuoltoa ja sanitaatiota edistävät seuraavat hankkeet:

- Kestäviä vesi- ja sanitaatiopalveluita kaikille -hanke (Sustainable WASH for All). Vuosina 2022–2027 Suomen ja EU:n rahoituksella toteutettava vesi- ja sanitaatiohanke Karnalin syrjäisessä provinssissa Nepalissa.
- Arseenipitoisen juomaveden käytön vähentäminen Nepalissa vuosina 2020–2023. Hankkeen suomalaisina toteuttajina ovat Suomen ympäristökeskus ja Geologian tutkimuskeskus.

- Vihreä ja Vahva Länsi –hanke. Vuosina 2021 – 2024 GIZin toteuttama, Suomen, Saksan ja EU:n rahoittama arvoketjuhanke, jossa toteutetaan myös vesijärjestelmiä (esim. kastelujärjestelmiä).
- Valmistelussa: Local Adaptation to Climate Change (LACC) –hanke Nepalin Kauko-Lännessä. Hanke tukisi kuntia vuosina 2023-2028 veden lisäksi monipuolisesti myös muilla sektoreilla. Suunnitelman mukaan hanketta rahoitettaisiin Suomen ja EU:n tuella ja rahoitus olisi merkittävä lisäys Ihminen ja vesi –pilarin alle.

Etiopiassa Suomi parantaa kehitysyhteistyöllä veden ja sanitaation saatavuutta ja varmistaa, että myös vammaiset ja haavoittuvassa asemassa olevat henkilöryhmät hyötyvät niistä. Paikalliset yhteisöt koulutetaan huolehtimaan itse vesipisteiden ja vessojen toimivuudesta. Etiopian poliittinen epävakaus on vaikuttanut hankkeiden toteutukseen erityisesti Tigrayssä ja ajoittain joillain Amharan alueilla. Infrastruktuuria on tuhoutunut konfliktialueilla. Etiopiassa veteen vesihuolto- ja sanitaatiota edistävät seuraavat hankkeet:

- COWASH IV (2021–2024), Etiopian maaseudun vesihuolto- ja sanitaatiohanke. Hankkeen toimintamalli on yhteisöpohjainen: kyläläiset vastaavat itse vesihankkeen hallinnasta, toteutuksesta ja huoltotoiminnasta.
- Etiopian vesisektorin yhteisrahoitusohjelma (CWA). Yhteisrahaston kautta tuetaan Etiopian hallituksen vesihuolto-, sanitaatio- ja hygieniaohjelmaa (One WASH National Program).

Kirgisiassa ja Tadžikistanissa on toteutettu kahta vesiteemaista IKI-hanketta. Uzbekistanin vesiteemainen IKI-hanke on hankesuunnitteluvaiheessa. Kolumbiassa on jatkettu vesilaboratorioiden laadunvarmennusta SYKEN kolmivuotisella IKI-hankkeella COFI-Water (2020-2023).

Vietnamin ja Suomen yhteistyössä ollaan siirtymässä Vietnamin talouden kasvun myötä perinteisestä kehitysyhteistyöstä kaupalliseen yhteistyöhön. Vesialan yhteistyötä jatketaan yksityisen sektorin hankkeiden kautta mm. uuden PIF-rahoitusinstrumentin avulla. Lisäksi selvitetään tarvetta antaa asiantuntija-apua Vietnamille vesilainsäädäntöön liittyen.

Lisäksi UM rahoittaa useita kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyöhankkeita, joista osa sisältää vesiteemoja, kuten esimerkiksi Käymäläseura Huussi ry:n Sambian kuivasanitaatio-ohjelma.

3. Toimenpiteet vuodelle 2023

Vaikuttaminen

Vuoden 2023 vesialan keskeiset vaikuttamisprioriteetit ovat toimia, joilla pyritään vaikuttamaan laajemmin kansainväliseen vesipolitiikkaan maailmalla ja Suomessa. Strategian tavoitteet on ryhmitelty kolmen pilarin alle: kestävä kehitys ja vesi, ihminen ja vesi sekä rauha ja vesi.

Vuoden 2023 tärkein vesialan tapahtuma on 23.-24.3.2023 New Yorkissa järjestettävä YK:n vesikonferenssi, joka on ensimmäinen laatuaan sitten vuoden 1977 (Mar del Plata, Argentiina). Konferenssin keskiössä ovat viisi interaktiivista keskustelua sekä Water Action Agenda – toimintasuunnitelma. Toimintasuunnitelmaan voivat eri toimijat tehdä vapaaehtoisia sitoumuksia, ja suomalaisia tahoja kannustetaan tähän. Konferenssista ei tule neuvoteltua päätöslauselmaa. Suomi hakee konferenssissa aktiivista roolia ja järjestää konferenssissa sivutapahtumia.

Vuonna 2023 Suomen roolia Tukholman maailman vesiviikoilla vahvistetaan entisestään. Suomi toimii ensi kertaa vesiviikkojen seminaariosuuden yhtenä koollekutsujana. Suomi jatkaa toimintaansa myös mm. YK-kontekstissa toimivassa vesiyöstävärhymässä ohjausryhmän jäsenenä.

Merkittävänä kokonaisuutena edistetään kansainvälisissä yhteyksissä suomalaisen vesialan kansainvälistymistä ja viennin edistämistä. Suomen vesifoorumin (FWF) työn tukemista jatketaan ja foorumin jäsenistöä aktivoidaan *Suomen vesialan kansainvälisen strategian* toteuttamiseksi.

Suomi hyödyntää mahdollisia vesialaan ja -politiikkaan liittyviä synergioita vuoden 2023 tulevien EU-puheenjohtajuuksien kanssa (Ruotsi ja Espanja). Rahoituspuolella toimijat pyrkivät tahoillaan vaikuttamaan vesialan kansainvälisen rahoituksen kasvattamiseen. Veteen keskittyvä kehitysrahoitus pyritään säilyttämään nykytasollaan tai nostamaan sekä toimintaa jakamaan strategisemmin Suomen vesialan kansainvälisen strategian eri pilareiden kesken.

Kestävä kehitys ja vesi

- Osallistuminen YK:n High Level Political Forumiin 2023 kestävä kehityksen tavoitteen 6 (Puhdas vesi ja sanitaatio) välitarkasteluun;
- UN-Waterin SDG 6 Acceleration Framework -aloitteen edistäminen, ml. osallistuminen UN-Waterin kokouksiin ja tapahtumiin ja yhteistyö muiden toimijoiden kanssa;
- Vesikysymysten, vesienhallinnan keinojen ja seurannan/tiedon nostaminen ilmastoaloitteissa ja – keskusteluissa: mm. Professori Hannele Pokan tukeminen WMO:n koordinoimassa vesi- ja ilmastojohtajien ryhmässä, ja synergiat veteen liittyvissä IKI-hankkeissa Keski-Aasiassa;
- Vaikuttaminen tulevan hallitusohjelman toimenpiteisiin vesistrategian painopisteiden, kehityspolitiikan ylivaalikautisten periaatteiden sekä EU:n ja Suomen Afrikka-strategioiden osalta;
- Vesivastuullisuuden edistäminen; Suomi jatkaa aktiivisesti toimintaa Fair Water Footprints -aloitteen toimeenpanossa ja aloitteen laajentamiseksi uusiin allekirjoittajiin.
- EU:n ja Kiinan väliseen vesiyhteistyöhön (China-Europe Water Platform, CEWP) osallistuminen;
- Toimiminen aktiivisesti veden roolin kasvattamiseksi kansainvälisten luonnon monimuotoisuuden sopimusten puitteissa (esim. YK:n biodiversiteettisopimus ja Ramsar-sopimus);
- Osallistuminen OECD:n vesihallintoaloitteeseen.

Ihminen ja vesi

- Suomen ihmisoikeusneuvostokauden tukeminen tarvittaessa;
- Tuki UNECE:n rajavesisopimuksen vesivaroja ja terveyttä koskevan pöytäkirjan sihteeristölle, osallistuminen päätöksentekoon pöytäkirjan puheenjohtajiston jäsenenä, vesivaroja ja terveyttä koskevan pöytäkirjan päivitettyjen kansallisten tavoitteiden toimeenpanon edistäminen;
- Systemaattinen vesi- ja sanitaatiotoimien ja –infrastruktuurin sekä vesiosaamisen kasvun ja kansainvälistymisen vahvistaminen pandemian elpymis- ja jälleenrakennustoimissa.
- Mahdollistetaan suomalaisten toimijoiden osallistumista Ukrainan jälleenrakennukseen
- Osallistuminen WHO:n 7. *Ministerial Conference on Environment and Health* –konferenssiin.

Rauha ja vesi

- Vesidiplomatiatyön ja -verkoston toimintaan kohdistuu merkittävää kysyntää. Vesidiplomatian yhteishankkeen toimenpiteitä priorisoidaan ja kapasiteettia vahvistetaan edelleen, jotta yhä useampia ammattilaisia voidaan sitoa mukaan vesidiplomatiaprosesseihin.
- Vesidiplomatiatoimet valituilla maantieteellisillä kohdealueilla.
- Jatketaan vesidiplomatiayhteistyön tiivistämistä strategisten kumppaneiden (erityisesti Afrikan unioni, Senegal, Sveitsi, Ruotsi ja Slovenia) kanssa.
- Käynnistetään EU-komission suuntaan tehtävän yhteistyön kehittäminen erityisesti vesidiplomatian osalta, huomioiden mm. Keski-Aasian vesi-energia-ilmasto –teemaisen Team Europe –aloitteen mahdollisuudet ja 2022 järjestetyn alueellisen kokouksen mahdolliset jatkotoimet, ja selvitetään mahdollisuutta osallistua Afrikan rajavesistöyhteistyöhön liittyvään Team Europe -aloitteeseen.
- Tuki UNECE:n rajavesisopimuksen sihteeristölle ja aktiivinen työohjelman eteenpäin vienti työalueiden johtomaaroleissa (seuranta ja arviointi, veden jakaminen, vesi-ruoka-energia-ekosysteemi –kytkökset).
- Osallistuminen aktiivisesti UNECE:n rajavesistösovimuksen työryhmiin; jaettu puheenjohtajuus seuranta ja arviointi –työryhmässä, puheenjohtajuus vesi-ruoka-energia-ekosysteemi –kytkökset tehtäväryhmässä ja osallistuminen yhdennetty vesivarojen hallinta ja vesivarojen jakaminen – työryhmiin;
- Rajavesistöyhteistyön edistäminen *Transboundary Water Cooperation Coalition* – monitoimijakoalition kautta.
- Käynnistetään kahdenvälinen yhteistyö Namibiassa rajavesistösovimuksen ratifioimiseksi ja toimeenpanemiseksi.

Rahoitus

Vuoden 2023 rahoitusprioriteetteja ovat:

- Suomen kestävä kasvun ohjelmaan kuuluvan Vesiosaamisen kasvu ja kansainvälistyminen - ohjelman toisen rahoitushakukierroksen toteuttaminen ja ensimmäisen rahoituskierroksen hankkeiden toimeenpano
- UNECE:n rajavesistösovimuksen rahoituksen ylläpitäminen
- Vesidiplomatihankkeen toteutus ja tuen jatkaminen
- Suomen vesifoorumin (FWF) tuen jatkaminen uudelle kolmivuotiskaudelle
- Nepalil ja Etiopian maaohjelmien toimeenpanon jatkaminen vesisektorilla
- Veteen ja sanitaatioon liittyvien PIF-hankkeiden valmistelu (Kenia ja Vietnam)
- SYKE:n Uzbekistanin IKI-hankkeen hankkeen valmistelu.